

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 487/2023-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Tp 7/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Tp 7/2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na urýchlené rozhodnutie o trvaní väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 9 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **600 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Pezinok **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Pezinok **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a jeho argumentácia

1. Uznesením č. k. IV. ÚS 487/2023-21 z 27. septembra 2023 prijal ústavný súd na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia základných práv a slobôd vyplývajúcich z čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), z čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a z čl. 9

ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľ navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ je trestne stíhaný na základe uznesenia vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave, odboru kriminálnej polície z 27. januára 2023 pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3, ods. 4 písm. c), ods. 6 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom vo výroku uznesenia o vznesení obvinenia. Záruky za sťažovateľa predložené v predchádzajúcom sťažnostnom konaní Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) predložil 16. marca 2023 prostredníctvom okresného súdu dozorovému prokurátorovi ako novú žiadosť o prepustenie z väzby. Okresná prokuratúra Pezinok (ďalej len „okresná prokuratúra“) predložila 23. marca 2023 okresnému súdu žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, ktorej nevyhovela.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 39 Tp 7/2023 z 5. apríla 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) sudca pre prípravné konanie zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu, nenahradil jeho väzbu prijatím záruky za jeho správanie ponúknutej tam uvedenými osobami, nenahradil väzbu prijatím písomného sľubu sťažovateľa ani dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu ihneď po vyhlásení sťažnosti s tým, že ju odôvodní po doručení písomného vyhotovenia uznesenia, ktoré bolo doručené obhajcovi sťažovateľa 12. apríla 2023. Ten doručil odôvodnenie sťažnosti okresnému súdu 18. a 19. apríla 2023. Okresný súd zaslal 11. mája 2023 spis s odôvodnením sťažnosti krajskému súdu, ktorému bol doručený 16. mája 2023. Krajský súd uznesením z 22. mája 2023 sťažnosť sťažovateľa zamietol a spis vrátil 7. júna 2023 okresnému súdu. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 9. júna 2023 a jeho obhajcovi 12. júna 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Celková dĺžka rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby od predloženia okresnej prokuratúre do doručenia uznesenia krajského súdu obhajcovi bola 88 dní. Okresnému súdu trvalo 13 dní, kým o tejto žiadosti rozhodol, a ďalších 36 dní, kým údajne zaslal spis krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti, a ďalších 5 dní, kým bol spis reálne doručený krajskému súdu (spolu 54 dní). Sťažovateľovi nemožno vyčítať spôsobenie akýchkoľvek prieťahov pri rozhodovaní porušovateľa, sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zahlásil do zápisnice na výsluchu a súdy nevyzývali sťažovateľa na odôvodnenie podanej sťažnosti, čo svedčí o tom, že odôvodnenie dopĺňal v primeranej lehote. Uvedená celková dĺžka rozhodovania nie je v súlade s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 5 ods. 4 dohovoru, je o 44 dní dlhšia ako v prípade Karlin proti Slovenskej republike. Ako kompenzáciu nedodržania procesných záruk rozhodovania o väzbe sťažovateľ navrhuje prepustenie z väzby na slobodu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu mu bola doručená 23. marca 2023 o 10.00 h, následne 24. marca 2023 sudca pre prípravné konanie Mgr. Marek Mikulčík vykonal úkony smerujúce k nariadeniu výsluchu, ktorý určil na 5. apríl 2023. Výsluch bol v tento deň aj vykonaný, vo veci bolo rozhodnuté a bolo vypracované písomné rozhodnutie, ktoré bolo elektronicky autorizované 6. apríla 2023. Písomné vyhotovenie uznesenia bolo doručené sťažovateľovi a jeho obhajcovi 12. apríla 2023. Sťažovateľ a obhajca podali sťažnosť, ktorú písomne odôvodnili a doručili okresnému súdu 19. apríla 2023. Krajskému súdu voľa vec predložená 11. mája 2023, doručená 16. mája 2023. Predmetom konania je vec patriaca do štandardnej agendy všeobecných súdov, je priemerne skutkovo a právne zložitá. Okresný súd konal o žiadosti sťažovateľa priebežne a primerane rýchlo s ohľadom na závažnosť veci a s prihliadnutím na počet nevyhnutných úkonov vo veci, ich doručovanie a nutnosť zachovania lehôt.

6. Sudca Mgr. Marek Mikulčík v pripojenom vyjadrení adresovanom predsedovi okresného súdu uviedol, že pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa postupoval plynulo a bez prieťahov. Svedčí o tom, že od pridelenia veci rozhodol vo veci 5. apríla a nasledujúci deň rozhodnutie elektronicky autorizoval, teda 14 dní po pridelení veci na rozhodnutie.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Môže byť pravda, čo tvrdí sudca pre prípravné konanie, avšak ďalších 36 dní trvalo, kým okresný súd zaslal spis krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti, a ďalších 5 dní, kým bol spis so sťažnosťou reálne doručený krajskému súdu, čo je okresnému súdu potrebné pričítať. Okresný súd tak celkovo o väzbe sťažovateľa rozhodoval 54 dní, ide už o dobu počítanú na mesiace. Celkovo s okresnou prokuratúrou a krajským súdom išlo o 88 dní, a tak možno hovoriť o neprimeranej dĺžke konania o väzbe a o porušení označených práv. Sťažovateľ navrhoval v petite vysloviť ich porušenie uznesením okresného súdu z 5. apríla 2023 a konaním, priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 500 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 530,86 eur.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením označených práv je založená na jeho tvrdení o neprimeranej dobe rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu okresným súdom, osobitne pri následnom predkladaní veci krajskému súdu.

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou.

Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje s právami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08).

10. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na jeho rýchlosť. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, ktorého predmetom je preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby. O väzbe musí súd rozhodnúť urýchlene (podľa znenia autentických verzií dohovoru: „à bref délai“, resp. „speedily“). Lehota začína podaním návrhu alebo žiadosti a končí vydaním konečného rozhodnutia súdu, prípadne doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného. Ústavný súd pri posudzovaní dodržania požiadavky urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby z hľadiska čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a tiež z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru vo svojich rozhodnutiach uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (napr. III. ÚS 255/03, tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Bezicheri proti Taliansku z 25. 10. 1989, sťažnosť č. 11400/85).

11. Vec podľa zistenia ústavného súdu nevykazuje známky právnej alebo skutkovej zložitosti. Správanie sťažovateľa vo všeobecnosti nebolo príčinou na predĺženie konania, bližšie zistenia uvádza ústavný súd ďalej pri hodnotení postupu okresného súdu.

12. Z tvrdení účastníkov konania a listinných dôkazov možno ustáliť taký priebeh procesných úkonov, aký uvádza sťažovateľ (body 2 a 3) a okresný súd (bod 5). Sťažovateľ v replike skutkové tvrdenia okresného súdu týkajúce sa časového sledu jednotlivých procesných úkonov nijako nespochybňuje, a preto ich ústavný súd považuje za nesporné.

13. Celková doba konania na okresnom súde predstavovala 54 kalendárnych dní, resp. 34 pracovných dní (23. marca 2023 až 16. mája 2023). Okresný súd je z toho obdobia výlučne zodpovedný za časový úsek od 23. marca 2023 (doručenie žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby okresnému súdu) do rozhodnutia 5. apríla 2023 (termín výsluchu, na ktorom sa rozhodlo o žiadosti sťažovateľa) a následne do doručenia rozhodnutia 12. apríla 2023, teda dobu rozhodovania o žiadosti sťažovateľa v trvaní 21 kalendárnych dní (13 pracovných dní). Od 12. apríla 2023 do 19. apríla 2023 (doručenie uznesenia okresného súdu sťažovateľovi a obhajcovi a následne doručenie odôvodnenia sťažnosti okresnému súdu) išlo o dobu, ktorú okresný súd z hľadiska urýchlenosti postupu nemohol ovplyvniť, pričíta sa sťažovateľovi.

14. Od doručenia sťažnosti sťažovateľa 19. apríla 2023 okresnému súdu až do predloženia spisu so sťažnosťou krajskému súdu 16. mája 2023 potom ide na ťarchu okresného súdu ďalších 28 kalendárnych dní, resp. 18 pracovných dní. Okresnému súdu je možné, ako sťažovateľ podotýka, v zásade pričítať aj časový úsek zasielania spisu krajskému súdu (od 11. mája do 16. mája 2023). Okresný súd nezaujal žiadne stanovisko k svojmu postupu v období po doručení sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Úloha súdu pri rozhodovaní v sťažovateľovej veci nebola splnená vyhlásením uznesenia okresného súdu, jeho písomným vyhotovením a ani následným doručením stranám trestného konania. Vzhľadom na podanú sťažnosť, o ktorej mal okresný súd vedomosť už v deň vyhlásenia uznesenia z 5. apríla 2023 a ktorá bola písomne odôvodnená 19. apríla 2023, bolo

povinnosťou okresného súdu aj urýchlene vec predložiť na rozhodnutie o sťažnosti sťažnostnému (krajskému) súdu. Okresný súd však túto povinnosť (s ktorou korelujú práva obžalovaného podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 9 ods. 4 medzinárodného paktu) riadne nesplnil, keď namiesto toho, aby urýchlene predložil vec na rozhodnutie krajskému súdu, tak bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu dal taký pokyn až 11. mája 2023. Možno preto zhrnúť, že na ťarchu okresného súdu ide celkom 46 dní (28 pracovných dní). Takéto obdobie sa v súhrne nedá považovať za zlučiteľné s požiadavkou urýchlenosti v zmysle ustálenej judikatúry. Takýto postup je *in concreto* ústavne neprijateľný a neospravedliteľný, pretože obdobie trvajúce viac ako jeden mesiac, počas ktorého spis obsahujúci uznesenie okresného súdu a sťažnosť sťažovateľa zostával na okresnom súde, nemožno považovať za primerané.

15. Ústavný súd dáva do pozornosti záväzky vyplývajúce pre Slovenskú republiku z dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva konštantne judikuje, že zmluvné štáty si majú právny poriadok organizovať tak, aby súdy mohli naplniť rôzne požiadavky, ktoré z dohovoru vyplývajú. Je zodpovednosťou štátu a úlohou súdov zabezpečiť organizáciu práce tak, aby sa väzobné konanie viedlo čo najrýchlejšie (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131), a preto je ich úlohou prijať potrebné administratívne opatrenia na zabezpečenie rýchleho vybavenia naliehavých vecí, obzvlášť v prípadoch týkajúcich sa osobnej slobody jednotlivca, a to aj počas dovolenkového obdobia či napriek nadmernej pracovnej zaťažnosti sudcov (pozri už citované rozsudky E. proti Nórsku a Bezicheri proti Taliansku, tiež II. ÚS 642/2017, kde ústavný súd neakceptoval „mimoriadnu rodinnú udalosť“ ako relevantnú okolnosť, ktorá by mohla ospravedlniť celkové predĺženie väzobného konania).

16. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že relevantná doba rozhodovania okresného súdu o osobnej slobode sťažovateľa bola s prihliadnutím na všetky už uvedené okolnosti neprimerane dlhá a nezlučiteľná s obsahom a účelom sťažovateľom označených práv, a preto došlo postupom okresného súdu k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy aj jeho práva na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a podľa čl. 9 ods. 4 medzinárodného paktu (bod 1 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

17. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

18. Sťažovateľ požiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia od okresného súdu vo výške 2 500 eur. Ústavný súd považoval túto požiadavku za primeranú do výšky 600 eur. Vychádzal pritom zo zisteného obdobia nečinnosti okresného súdu rátanej na týždne i z celkovej doby trvania rozhodovania okresného súdu, ktorá spôsobila aj oddialenie rozhodovania krajského súdu o väzbe. V súlade so zásadou spravodlivosti (II. ÚS 135/2018) považoval za primerané, aby okresný súd zaplatil sťažovateľovi ako finančné zadost'učinenie za utrpenú nemateriálnu ujmu

sumu 600 eur (bod 2 výroku nálezu). V prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI. Trov konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

20. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca sťažovateľa je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2023

**Miroslav Duriš
predseda senátu**